

«Τα βιβλία διαλέγουν τη δική τους ώρα»

Ο συγγραφέας Νίκος Δαββέτας μιλάει για το νέο του μυθιστόρημα, όπου η Ιστορία είναι και πάλι παρούσα

Της ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

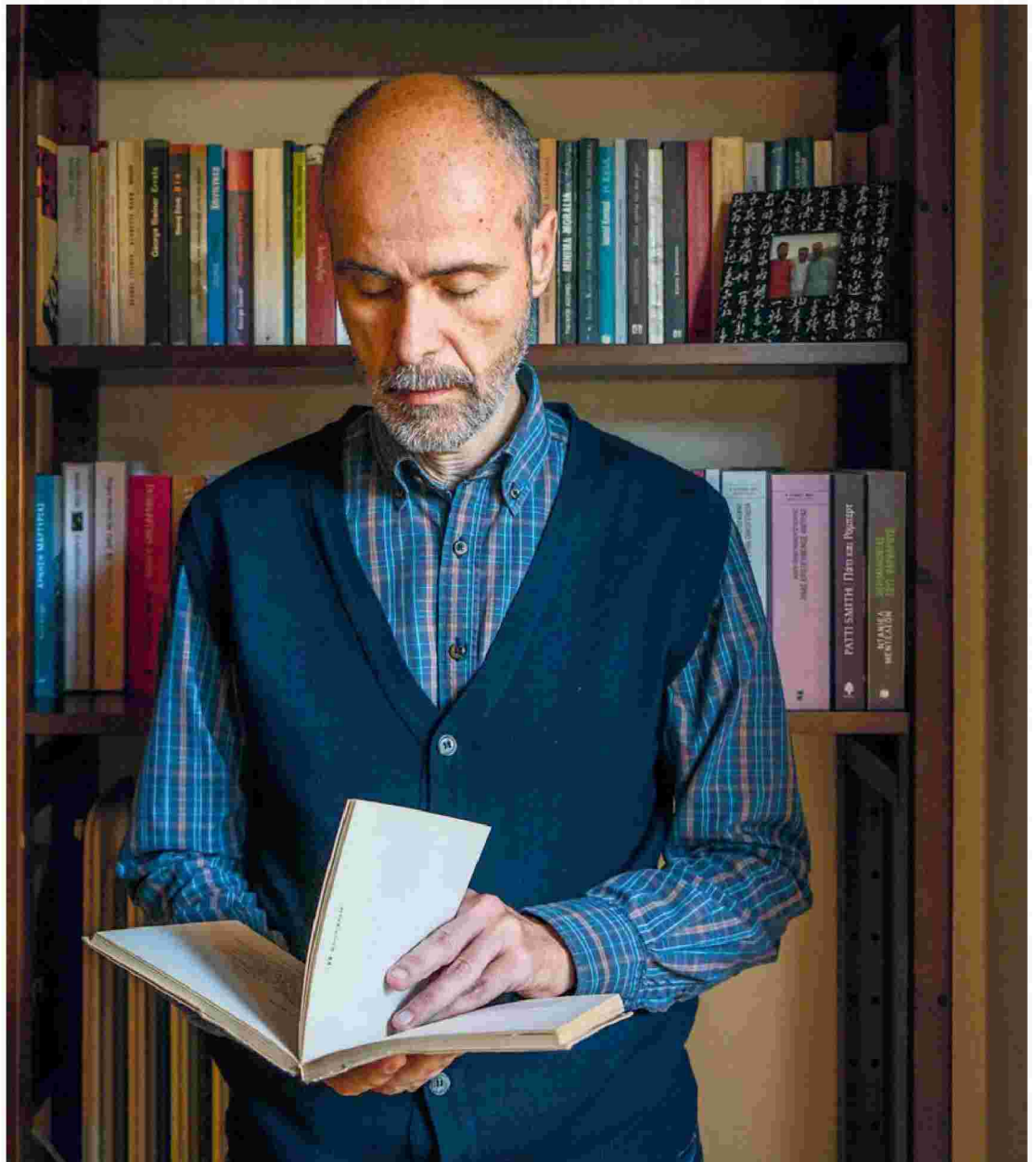
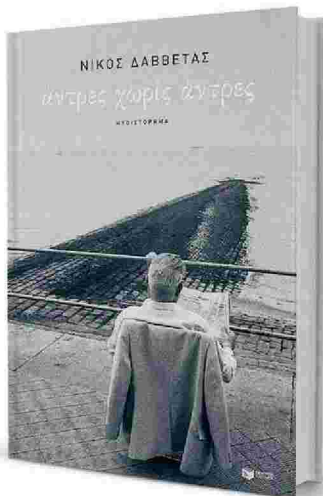
ΝΙΚΟΣ ΔΑΒΒΕΤΑΣ
 Αντρες χωρίς άντρες
 Εκδ. Πατάκη, σελ. 240

Στη διάρκεια της πρώτης καραντίνας, έγραφε. Για την ακρίβεια, επεξεργαζόταν το βιβλίο του που κυκλοφόρησε πολύ πρόσφατα, κι αυτό το κυνήγι των λέξεων, όπως το περιγράφει ο ίδιος, ήταν μια διαδικασία επίπονη. Μόνο που εκείνη την περίοδο του εγκλεισμού είχε επίδραση σχεδόν ανακουφιστική. Το έφεραν οι συνθήκες να μιλάμε με τον Νίκο Δαββέτα για εκείνο το βιβλίο, το μυθιστόρημα «Αντρες χωρίς άντρες» (εκδ. Πατάκη), και πάλι σε συνθήκες καραντίνας. Ομως στη συζήτηση «μπήκαν» κι άλλα πρόσωπα: «Ηρθαν» οι δύο γιοι και οι δύο πατεράδες που πρωταγωνιστούν στο μυθιστόρημα. «Ηρθαν» επίσης, μέσα από τα λόγια τους, κάμποσοι συγγραφείς και διανοούμενοι: ο Φραντς Κάφκα, ο Χούλιο Κορτάσαρ, η Ολγκα Τοκάρτσουκ, ο Γκέοργκ Λούκατς, ο Ντον Ντελίλο. «Διαβάζετε πολύ;» τον ρωτώ. Απαντάει καταφατικά και απαριθμεί τα καθημερινά του αναγνώσματα, από την εφημερίδα έως τη λογοτεχνία, την Ιστορία, την Ψυχολογία, τις επιστήμες. «Και αυτό το διάστημα, ακόμη περισσότερο», προσθέτει.

Ο Νίκος Δαββέτας εμφανίστηκε στα ελληνικά γράμματα πολύ νωρίς. Περίπου εικοσάχρονος, το 1981, άρχισε να δημοσιεύει διηγήματα στην περίφημη «Διαγώνιο», το ιστορικό λογοτεχνικό περιοδικό της Θεσσαλονίκης, και στο «Τραμ». Στην πρόσφατη μελέτη της για την ελληνική πεζογραφία από το 1974 έως το 2010 (εκδ. Πόλις), η κριτικός Ελισάβετ Κοτζιά τον τοποθετεί στην πρώτη γενιά της Μεταπολίτευσης. Το 1983 στράφηκε στην ποίηση και εξέδωσε έξι ποιητικές συλλογές, πριν κάνει άλλη μια αλλαγή στην πορεία του. «Το 2000, βιώνοντας μια δύσκολη προσωπική περίοδο, αντιλήφθηκα ότι υπήρχαν θέματα για τα οποία δεν μπορούσα να μιλήσω με ένα ποίημα και ιστορίες που έπρεπε να ειπωθούν ολόκληρες», θυμάται. «Ετσι επέστρεψα στην πεζογραφία ανακαλύπτοντας και αξιοποιώντας κατ' αρχήν οικογενειακές αφηγήσεις. Αυτό το υλικό μεταπλάσθηκε συγγραφικά και έγινε μυθοπλασίες». Εκτοτε κυκλοφόρησε τέσσερα μυθιστο-

Στο επίκεντρο για εμένα βρίσκεται το άτομο, αυτό που υφίσταται τις συνέπειες της Ιστορίας χωρίς να έχει προσωπική εμπλοκή.

Σε όλα τα βιβλία του Νίκου Δαββέτα το παρελθόν καθορίζει με τον τρόπο του τις κινήσεις των πρωταγωνιστών.

ρήματα, και μάλιστα «Η Εβραία νύφη», που βγήκε ξανά το 2019 από τις εκδόσεις Πατάκη σε αναθεωρημένη έκδοση, πήρε νέα ζωή και ανανέωσε το κοινό της. Σε όλα τα βιβλία του, το παρελθόν, και δη η ελληνική Ιστορία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και του Εμφυλίου, καθορίζει με τον τρόπο του τις κινήσεις των πρωταγωνιστών.

«Το ενδιαφέρον μου δεν είναι στην ακρίβεια της ιστορικής αναπαράστασης, αλλά στον τρόπο που κατασκευάζεται αυτή η αναπαράσταση από εκείνους που έζησαν τα γεγονότα. Επιπλέον, με ενδιαφέρει ο τρόπος που η συγκεκριμένη αναπαράσταση περνάει από γενιά σε γενιά, πώς δηλαδή το παρελθόν πα-

ρεμβαίνει και διαμορφώνει το παρόν», λέει ο ίδιος. «Στο επίκεντρο για εμένα βρίσκεται το άτομο, αυτό που υφίσταται τις συνέπειες της Ιστορίας χωρίς να έχει προσωπική εμπλοκή. Επίσης, οι μικρές ιστορίες της καθημερινότητας, το ιδιωτικό μετά τη βάσανο της δημόσιας έκθεσης: τι γίνεται μέσα στους τέσσερις τοίχους του σπιτιού αφού τελειώσουν τα δραματικά γεγονότα;»

Ρευστό πλαίσιο

Στους «Αντρες χωρίς άντρες», η Ιστορία είναι και πάλι παρούσα, αλλά σε αυτό το βιβλίο περισσότερο από κάθε άλλη φορά μετατρέπεται σε πλαίσιο ρευστό, γεμάτο αμφισβησίες και ανατροπές. Τα πρόσω-

πα αναζητούν την ταυτότητά τους μέσα από τα παραμορφωτικά κάτοπτρα των οικογενειακών σχέσεων και των ιστορικών μύθων. «Η πρώτη ιδέα για το βιβλίο –να γράψω, δηλαδή, για δύο πατεράδες και δύο γιους– γεννήθηκε πριν από 15 χρόνια. Αλλά τότε δεν προχώρησε. Τα βιβλία διαλέγουν τη δική τους ώρα που θα βγουν. Ίσως εκείνη την εποχή δεν μπόρεσα να αξιοποιήσω τη σκέψη επειδή δεν ήμουν ακόμη πατέρας. Τώρα που μεγαλώνω ένα γιο απέκτησα διπλή θέαση της πατρότητας: γιος ο ίδιος και πατέρας του γιου μου. Μεγαλώνοντας το δικό μου παιδί ξαναθυμήθηκα την ανατροφή που πήρα από τον πατέρα μου. Τον τρόπο που με με-

γάλωσε για να γίνω άντρας. Λένε ότι ο ανδρισμός είναι ομαδικό άθλημα, δηλαδή καλλιεργείται και ενισχύεται από το περιβάλλον».

«Σχεδόν σαράντα χρόνια μετά την πρώτη δημοσίευση, το γράψιμο εξακολουθεί να σας δίνει χαρά;» τον ρωτώ. «Το γράψιμο σε ικανοποιεί όταν γράφεις το πρώτο υλικό. Κάτι βλέπεις, κάτι διαβάζεις και θέλεις να κρατήσεις σημειώσεις», απαντάει. «Όσα ρίχνεις στο χαρτί στην αρχή, είναι το ξέσπασμά σου, μια μαγική λειτουργία. Μετά πρέπει να σταθείς απέναντί του ψυχραιμώς και ψυχρώς. Να ζυγιάσεις τα πράγματα. Από την πείρα ξέρω ότι το μετά είναι επώδυνο. Αλλά η πρώτη χαρά ποτέ δεν εκλείπει».

